

Op deze plek kunnen lezers hun mening geven over actuele onderwerpen of reageren op in Veeteelt verschenen artikelen.

Zelf een bijdrage leveren? Schrijf de redactie van Veeteelt of e-mail: [veeteelt@crv4all.com](mailto:veeteelt@crv4all.com).

Laatrijtheid verdient prioriteit bij keuze stiervaders

# Fokken op levensproductie

Eén op de duizend koeien haalt de grens van honderdduizend kilo melk. Wat leren hun vaders ons? Laatrijtheid moet meer nadruk krijgen bij de selectie van een stiervader.

In veel gevallen betekent een honderdtonner meer dan een hooggepunte koe of zelfs een kampioenstiel. Maar hoe nu te selecteren voor meer duurzaamheid? Nederland registreert al sinds een lange tijd alle honderdtonners. Met een totaal van meer dan 14.000 is Nederland hoogstwaarschijnlijk wereldrecordhouder. Daar zouden we best een beetje trots op mogen zijn. Gemiddeld haalt ongeveer één op de duizend koeien deze prestatie. Wat leren hun vaders ons, de stieren die op het vlak van levensproductie een uitstekende naam hebben opgebouwd? En wat leren de stieren ons die ondanks een zeer ruim gebruik, juist matig gepresteerd hebben?

## Vruchtbaarheid ondergeschikt

Ter vergelijking heb ik twee groepen van elk tien veelgebruikte stieren geselecteerd (tabel 1): een groep stieren waarvan gemiddeld acht op de duizend dochters de honderd ton melk haalt (groep A) en een groep stieren waarvan dit per duizend dochters gemiddeld bij minder dan één dochter lukt (groep B). In groep A is de kans op een honderdtonner globaal gezien tien maal zo groot als in groep B. De stieren zijn geboren tussen 1975 en 1989 en zijn samen goed voor bijna één miljoen dochters. Gemiddeld telt elke stier grofweg vijftigduizend dochters, het minimum van de geselecteerde stieren is vijfduizend dochters per stier.



Kees van Velzen, voormalig exportdirecteur HG, analyseerde tien matige en tien topstieren voor levensproductie

Tabel 1 – Vergelijking stieren waarvan veel en weinig dochters een hoge levensproductie realiseren

stier	aantal dochters (x 1000)	aantal honderdtonners	honderdtonners/1000 dochters
<b>groep A</b>			
Tops	103	1106	11
Very	20	233	12
Blackstar	5	56	11
Labelle	32	289	9
Mutual	8	64	8
Sunny Boy	218	1411	7
Secret	12	71	6
Lexus	11	70	6
Aldo	15	84	6
F16	77	387	5
<b>groep B</b>			
Bert	96	114	1,2
Amos	79	104	1,3
Nordkap	37	52	1,4
Valentin	62	51	0,8
Scotty	70	50	0,7
Magic	51	41	0,8
Boppe	17	21	1,2
Chaser	28	10	0,3
Alfred	19	7	0,4
Vorwaerts	13	7	0,5



Op de eerste plaats verschillen de groepen in bloedvoering. In groep A zitten twee zonen van Chairman (Blackstar en F16), de vader-zooncombinatie Mutual-Aldo en de halfbroers (via hun moeder Bell Stream) Labelle en Lexus. Groep B bevat vier zonen van Valiant, die zelf op het front van levensproductie matig presteerde. De stieren Sunny Boy, Aldo, Lexus en vooral Labelle uit groep A zullen hun aantallen tientonnerdochters nog opschroeven. In groep B geldt dat hooguit nog voor Nordkap.

Wat is nu het verschil tussen de groepen A en B? Te verwachten was superioriteit voor de 'toppers' uit groep A op een aantal onderdelen. Ten opzichte van de stieren uit groep B scoren zij gemiddeld +591 dagen meer levensduur. Hoger zijn ook de scores voor nvi (+115), kruisligging (+3,0), celgetal (+2,8), uiers (+4,3) en in iets mindere mate benen (+1,9). Binnen de uiervererving waren vooral de onderdelen uierdiepte, voorspeenplaatsing en ophangband bovengemiddeld. Er is tussen beide groepen weinig verschil in vruchtbaarheid. Groep A scoort 102, groep B scoort gemiddeld 103. Sunny Boy scoort met 98 vruchtbaarheid het laagst. Verrassend groot zijn de verschillen in

ontwikkeling tussen de stieren uit groep A en B. De stieren uit groep A scoren lager voor hoogtemaat (-2,6 punten), inhoud (-6,6) en kruisbreedte (-4,7). Voor laatrijtheid scoren de stieren uit groep A significant hoger (+4,8). Dit komt ook tot uiting in het verloop van de kilogramewitvererving over de eerste drie lactaties. Voor de stieren uit groep A stijgt deze fokwaarde (+8,4), terwijl de stieren uit groep B in de derde lactatie 9,3 kilo minder eiwit vererven dan in de eerste lactatie.

## Laatrijtheid

De cijfers bevestigen dat de kenmerken hoogtemaat, inhoud en kruisbreedte optimumkenmerken zijn. Bovengemiddelde waarden voor deze kenmerken dragen niet bij aan een hogere levensproductie. De kenmerken levensduur (gemeten bij oudere dieren), celgetal, kruisligging, uier en benen blijven onverminderd belangrijk in het streven naar meer duurzaamheid. Bij de selectie van stiervaders is het van belang om veel meer rekening te houden met hun laatrijtheidsvererving. Bij deze stieren bleek de progressie in kilogramewitvererving van de eerste naar de derde lactatie een belangrijke indicator voor een hoge levensproductie. I

Op 15 juli is Jakob Draijer overleden. Hij was sinds 2006 extern commissaris voor CRV. Draijer was zeer betrokken bij CRV. Hij heeft mede inhoud gegeven aan de koers om het bedrijf verder te internationaliseren.

Collega-bestuurders respecteerden zijn kritische en tegelijkertijd constructieve houding. Met die instelling leverde hij een bijzonder waardevolle bijdrage aan de koers van CRV.

Draijer was eerder commissaris bij Friesland Foods en directeur van het Nederlands Uitgeversverbond (NUV). Jakob Draijer werd 64 jaar.

In het Noord-Hollandse Middelle is op 72-jarige leeftijd Piet Laan overleden.

houders te overtuigen van het nut van melkcontrole en iets later van ki. Een moeizaam proces, zo vertelde hij later vaak, want bij de kleine boeren trof hij doorgaans een conservatieve denktrant aan. Ook kon Van Nieuwenhuyze zich opwinden over de remmende werking, die uitging van de rassenzones, zoals die door het ministerie lang – tot 1971 – in stand werden gehouden.

Vooral als onderzoeker en publicist verdiende de consulent respect. Als een ware kluisenaar verzamelde hij naast zijn eigenlijke werk in de avonden tijdens een jarenlange studie het basis-materiaal voor drie dikke standaardwerken over de geschiedenis van de landbouw en de veeteelt in de Neder-



Jakob Draijer



Piet Laan



Daniël Van Nieuwenhuyze

Zelf noemde hij zich graag 'een jongen van het Waterland'. Hij boerde met zijn koeien en schapen in Warde toen hij secretaris was van de ki-verenigingen van Oosthuizen en later Sijbekarspel. De opheffing van de laatste zorgde in 1987 voor veel ongenoegen in Noord-Holland, toen men druk werkte aan de nieuwe provinciale veeverbeteringsorganisatie RON.

Laan werd de eerste voorzitter van RON. Dat was geen gemakkelijke klus, omdat het fokkerijbastion van Noord-Holland zienderogen afbrokkelde. De ki-tak werd bijvoorbeeld ondergebracht bij KI NoordWest in het Friese Giekerk. Het was voor het sterk verjongde bestuur behoeftig manoeuvreren: Piet Laan paste als gedegen werker goed in dat team. Hij was uit hoofde van die functie van 1988 tot 1996 ook lid van het NRS-bestuur.

Daniël Van Nieuwenhuyze, die onlangs op 88-jarige leeftijd overleed in Westmalle, was van 1946 tot 1986 rijksveeteeltconsulent voor de provincie Antwerpen. Al jong toonde hij zich meer een man van de praktijk dan een ambtenaar van het ministerie in Brussel. Vlak na de Tweede Wereldoorlog deed hij veel moeite de Antwerpse melkvee-

landen. In het laatste deel – dat rond 1970 verscheen – besteedde hij al veel aandacht aan de holsteinfokkerij in de Verenigde Staten. Dat werd hem toen lang niet door iedereen in dank afgenomen, maar Van Nieuwenhuyze was van mening dat de veehouders op de hoogte moesten zijn van de moderne ontwikkelingen, wilden ze op hun bedrijven de goede beslissingen nemen. Hij pleitte bij voortduring, ook in de Belgische vakbladen, voor de introductie van een meer melkrijke zwartbonte. Ook de samenwerking tussen de Vlaamse en de Nederlandse roodbont-organisaties kon hij als consulent nog net bevorderen.

Na zijn afscheid was Daniël Van Nieuwenhuyze nog lang en vaak te gast bij de prijskampen in Vlaanderen en in het zuiden van Nederland. Gestoken in zijn vertrouwde regenjas, de pet op het kalende hoofd: hij was een karakteristieke verschijning, die zich graag strategisch opstelde in de buurt van de microwagen. Velen kwamen nog graag even de stand van zaken van vroeger en nu doornemen met de man die een wereld van verandering aan zich zag voorbijtrekken. En die op vele terreinen een belangrijke stoot tot vernieuwing op zijn naam mocht schrijven.